Zuivelketen speelt in op **Duitse vraag naar gentechvrije melk**

Gentechvrij produceren staat in één keer volop in de belangstelling door het bericht dat FrieslandCampina een keten wil opzetten voor kaas onder VLOG-standaard. De vraag komt vooralsnog uitsluitend vanuit Duitsland. Maar als belangrijke exporteur kan de Nederlandse zuivelsector deze snel groeiende markt niet negeren. FrieslandCampina start een pilot met honderden veehouders. Ketenpartijen haken direct aan of volgen de ontwikkelingen op de voet.

TEKST WICHERT KOOPMAN

'Als supermarkten in Duitsland vragen om zuivelproducten die zijn geproduceerd zonder gentechniek, dan spelen wij daar als marktgerichte onderneming natuurlijk op in. Voor ketens als Aldi en Lidl is in Duitsland voor dagverse melk VLOG-certificering al de standaard', zegt Jos Borghans van de afdeling coöperatieve zaken van FrieslandCampina. Hij verklaart daarmee waarom de onderneming nu inzet op een gecertificeerd gentechvrije keten voor de productie van kaas. 'Hiermee bieden we een deel van onze leden de kans om zich te onderscheiden. En het resultaat komt uiteindelijk aan alle leden ten goede, omdat het bijdraagt aan de winst van de onderneming', stelt hij.
Overigens is VLOG-certificering (zie kader) voor FrieslandCampina niet nieuw. Onder het merk 'Landliebe' wordt in Duitsland al sinds 2010 een compleet assortiment gentechvrije zuivel in de markt gezet.

Honderden leden benaderd

Het opzetten van een gentechvrije keten is een grote operatie. Afgelopen weken zijn honderden leden van FrieslandCampina in de omgeving van de fabrieken in Workum (Zuidwest-Friesland) en Born (Oost-Brabant en Midden-Limburg) benaderd of ze hun bedrijf willen laten certificeren.
Voerleveranciers zijn actief geïnformeerd over de plannen. Daarnaast werkt de onderneming in de eigen organisatie aan de inrichting van gescheiden transport en verwerking van VLOG-gecertificeerde melk in kaas. 'Veehouders reageren positief op de plannen. Ze zien het als een kans', merkt Borghans, die ter illustratie aangeeft zelfs telefoontjes te krijgen van leden van ver buiten de geselecteerde gebieden. Hij verwacht dat na de zomer enkele honderden bedrijven in omschakeling gaan. Aan het eind van dit jaar kan de productie van VLOG-gecertificeerde kaas dan starten. 'Als de Duitse marktvraag groeit, zullen we de productie zeker verder opschalen', zo geeft hij aan.
Na FrieslandCampina maakte ook CONO Kaasmakers bekend een pilot met de productie van VLOG-gecertificeerde kaas te starten. 'We volgen de ontwikkelingen in Duitsland al een aantal jaren' vertelt Grietsje Hoekstra, manager duurzaamheid bij CONO. 'In de beleving van de Duitse consument is gentechvrij sterk gekoppeld aan duurzaamheid en dierwelzijn, zoals dat in Nederland geldt voor weidegang', merkt ze. 'Om op termijn op de vraag in te kunnen spelen, doen we nu met een tiental veehouders ervaring op met VLOG-certificering. In onze nieuwe kaasmakerij hebben we daarvoor ook experimenteerruimte. Afhankelijk van de uitkomsten beslissen we of deze pilot een vervolg krijgt', aldus Hoekstra.
Ook andere verwerkers zijn op een of andere manier bezig met gentechvrij produceren. DOC is sinds vorig jaar onderdeel van de Duitse DMK-groep, die al onder VLOG-certificaat produceert, en Arla is in Duitsland eveneens op deze markt actief en heeft plannen in Denemarken. A-ware laat weten de ontwikkelingen actief te volgen.

Alleen bedrijven met weidegang

Veehouders die hun bedrijf voor de productie van VLOG-melk willen laten certificeren, krijgen met een aantal eisen te maken. Aangekocht mengvoer en bijproducten moeten VLOG-gecertificeerd zijn. Ook moet een beschrijving van het bedrijf worden gemaakt, inclusief een plattegrond van de voeropslagen. 'Hiermee kunnen veehouders aangeven hoe ze borgen dat koeien niet per ongeluk niet-gentechvrij voer krijgen', aldus Borghans, die aangeeft dat veehouders ondersteuning krijgen in het certificeringsproces. Koeien moeten drie maanden gentechvrij gevoerd zijn voordat hun melk onder VLOG-certificaat mag worden geleverd. Overigens kiest FrieslandCampina ervoor tijdens de pilot uitsluitend te starten met bedrijven die hun koeien weidegang geven. Melkveebedrijven worden grotendeels administratief beoordeeld. 'Op iedere honderd bedrijven krijgt een steekproef van 25 bedrijven te maken met een controle op de boerderij. Als alle 25 bedrijven aan de

VLOG verwacht in 2017 **zuivelomzet van 2,44 miljard euro**

Het 'Verband Lebensmittel ohne Gentechnik' (VLOG) verwacht dit jaar een omzet van 4,4 miljard euro aan levensmiddelen die zonder gentechniek zijn geproduceerd.
VLOG verenigt in Duitsland alle partijen die zich inspannen voor een gentechvrije voedselketen en beheert de certificering. Veruit de grootste productgroep in het VLOG-assortiment is zuivel met bijna 1600 producten en een verwachte omzet van 2,44 miljard euro in 2017.

Driekwart Duitse consumenten **wil melk zonder gentechniek**

Voor ruim driekwart van de Duitse consumenten is het gebruik van gentechniek in de productieketen van belang bij de aankoop van melk. Dit blijkt uit een onlangs gehouden enquête in de deelstaten Nedersaksen en Noordrijn-Westfalen. Van de ondervraagden gaf 77 procent aan het belangrijk of zeer belangrijk te vinden dat de melk die ze kopen, gegarandeerd zonder gentechniek is geproduceerd. Hiermee is dit een belangrijker aankoopargument dan prijs of merk.

voorwaarden voldoen, zijn alle honderd bedrijven gecertificeerd. We zijn met Qlip in gesprek over de uitvoering', zegt Borghans.

Vraag was voorzien

'Als een marktpartij met de omvang van Friesland-Campina aankondigt een gentechvrije productieketen op te willen zetten, dan kunnen leveranciers van melkveevoeders niet achterblijven. Ga er maar vanuit dat ze hier allemaal mee bezig zijn', reageert Henk Flipsen, directeur van de brancheorganisatie van diervoederbedrijven Nevedi, op de vraag in hoeverre veevoerbedrijven inspelen op de vraag naar gentechvrij voer.
De Nederlandse voerleveranciers Agrifirm, ForFarmers, De Heus en AgruniekRijnvallei maakten inmiddels bekend VLOG-voeders voor melkvee te kunnen aanbieden. In België produceert Groep Aveve in een van zijn fabrieken al gecertificeerd gentechvrij voer voor melkkoeien ten behoeve van klanten in de Eifelregio die leveren aan Arla.
'Sinds vorig jaar hebben wij in Duitsland ervaring met de productie van gentechvrij voer voor melkkoeien', vertelt Peter Boudeling, directeur inkoop, productie en logistiek bij Agrifirm Feed. 'We voorzagen dat de vraag ook in Nederland zou komen en waren erop voorbereid', legt hij uit. 'We kunnen nu een compleet assortiment gentechvrije voeders voor melkkoeien leveren. Maar om zover te komen moesten we met al onze leveranciers in gesprek. Medewerkers van de afdeling inkoop hebben zich nog wel eens achter de oren gekrabd toen ze hoorden van de plannen', bekent Boudeling.
VLOG-voeders mogen op dezelfde productielijnen worden gemaakt als reguliere voeders, maar fabrikanten moeten garanderen dat er geen vermenging optreedt. Zo moet de apparatuur voor de productie van VLOG-voer 'gespoeld' worden om versleping van grondstoffen te voorkomen. 'De huidige analysemethoden werken heel nauwkeurig', voegt Boudeling toe. 'Op een miljoen sojabonen kan één genetisch gemodificeerd boontje al worden aangetoond.'

Tot 0,7 cent winst

Robert Meijer, manager marketing en communicatie bij ForFarmers, geeft aan dat veehouders met de keuze voor gentechvrij voer niet hoeven in te boeten op de prestaties van hun dieren. Hij baseert deze conclusie op de ervaringen van ForFarmers in Duitsland.
Meijer vertelt dat soja de meest kritische grondstof is als het gaat om de productie van VLOG-voeders. Daarnaast kunnen ook genetisch gemodificeerde mais- en koolzaad(raap)producten uit respectievelijk (Zuid-) Amerika en Canada een probleem vormen. Deze zijn echter relatief eenvoudig te vervangen door Europese grondstoffen. 'Zuid-Amerikaanse soja vervangen door Europese raap – zoals in Duitsland veel gebeurt – is voor Nederlandse melkveehouders minder gemakkelijk als gevolg van de fosfaatwetgeving. Het fosforgehalte in raap is namelijk fors hoger dan dat in soja', legt Meijer uit. Gentechvrije melk produceren is vol-

Joost Ruijter doet in pilot van CONO eerste ervaringen op met VLOG-certificering

Een fel tegenstander van genetische modificatie wil Joost Ruijter zichzelf niet noemen en ook met een selectief gebruik van glyfosaat heeft hij op zich geen moeite. 'Maar dat in de teelt van genetisch gemodificeerde soja vrijwel onbeperkt wordt gespoten geeft me toch geen goed gevoel', motiveert de melkveehouder zijn deelname aan de pilot van CONO Kaasmakers met VLOG-certificering. 'Ook zie ik dit project als een kans om in te spelen op een nieuwe marktontwikkeling. Ik vind het interessant om daarbij betrokken te zijn.'
In maatschap met zijn ouders Kees en Elli produceert Joost Ruijter in het Noord-Hollandse Burgerbrug zo'n 1,8 miljoen kilo melk. De Noord-Hollanders hebben bijna 100 hectare grond in gebruik en weiden de melkkoeien ruim 180 dagen per jaar. Onlangs ontving de maatschap de eerste levering VLOG-gecertificeerd maatmeel, dat onderdeel is van het basisrantsoen van weidegras, graskuil, mais en bierbostel. De veehouder schat dat ongeveer 70 procent van het eiwit in het rantsoen uit gras komt. 'Over drie maanden kunnen we de eerste VLOG-gecertificeerde melk leveren aan CONO', geeft hij aan. Ook in de omschakelperiode beuren de deelnemers aan de pilot al een meerprijs van een cent per kilo melk.
Optimaliseren van de kostprijs is een van de onderdelen van de pilot. 'Met onze voeradviseur hebben we globaal gerekend aan de meerkosten', vertelt Ruijter. 'Als we alle soja vervangen door ggo-vrije soja, houden we een klein plusje over. Maar misschien is het voordeliger om een deel van de soja te vervangen door raap', oppert hij. 'In dat geval moeten we – vanwege het hogere fosforgehalte – wel meer mest afvoeren', legt hij uit.

Joost Ruijter: 'VLOG-pilot is kans om betrokken te zijn bij een nieuwe ontwikkeling in de markt'

Soja is de meest kritische grondstof bij de samenstelling van VLOG-voeders

gens hem dan ook vooral financieel interessant voor veehouders die veel gras voeren, omdat zij minder eiwitrijk krachtvoer hoeven aan te kopen. FrieslandCampina biedt veehouders voor VLOG-gecertificeerde melk een meerprijs van een euro per honderd kilo. Deze wordt ook in het omschakeltraject van drie maanden al betaald. 'De meerprijs is in de meeste gevallen voldoende om de hogere voerkosten te dekken', geeft Boudeling van Agrifirm aan. Met een groot aandeel gras in het rantsoen kunnen veehouders aan VLOG-certificering tot 0,7 cent per kilo melk overhouden, zo heeft Agrifirm berekend.

Beschikbaarheid knelpunt?

Op dit moment is de beschikbaarheid van niet-genetisch gemodificeerde grondstoffen volgens Boudeling en Meijer nog geen knelpunt. 'Maar het is lastig te voorspellen hoe de markt zich ontwikkelt', bekent de laatste. 'In Duitsland zal de vraag naar VLOG-gecertificeerde zuivel nog wel groeien, maar in hoeverre de Duitse trend "overslaat" naar andere landen is moeilijk in te schatten', geeft Meijer aan. 'In het streven naar meer klimaatneutraal produceren past gentechvrij voeren in ieder geval niet', werpt hij een ander licht op de ontwikkeling. 'ForFarmers ziet gentechvrij voer als een marktvraag waar we op inspelen. Maar het is niet gerelateerd aan duurzaamheid. Per hectare produceert genetisch gemodificeerde soja gemiddeld meer dan het reguliere gewas.' 'Als de vraag naar gentechvrij voer zo snel blijft stijgen als deze nu doet, hebben we een probleem', denkt Henk Flipsen van Nevedi. Hij realiseert zich dat marktkrachten uiteindelijk leidend zullen zijn, maar plaatst wel een kanttekening. 'We kunnen wel denken dat de markt een stijgende vraag zal oplossen, maar Braziliaanse boeren zullen echt niet zomaar op grote schaal gentechvrije soja gaan telen. Dat zullen ze alleen doen als het prijsverschil met reguliere soja groot genoeg wordt. Maar is het voor veehouders dan nog wel interessant?', vraagt de vertegenwoordiger van de branche zich af. 'Als we pech hebben, is VLOG straks de nieuwe standaard die niets extra oplevert en alleen maar leidt tot een hogere kostprijs.' |

Term gentechvrij **formeel niet juist**

De term gentechvrij is formeel eigenlijk niet juist. Veevoergrondstoffen worden als gentechvrij gecertificeerd als ze voor minder dan 0,9 procent genetisch gemodificeerd zijn. Deze grens is gesteld omdat bij de teelt niet voor honderd procent gegarandeerd kan worden dat gentechvrije gewassen niet met gentechgewassen vermengd raken, bijvoorbeeld door het overwaaien van stuifmeel. Overigens is de teelt van genetisch gemodificeerde gewassen in de Europese Unie verboden. Genetisch gemodificeerde grondstoffen worden echter wel geïmporteerd. Als een voedingsmiddel meer dan 0,9 procent van een genetisch gemodificeerd ingrediënt bevat, moet dat op het etiket worden vermeld. Dit geldt niet voor melk, vlees of eieren van dieren die gevoerd zijn met genetisch gemodificeerd veevoer.